

BIURO REDAKCJI:

Krakowskie-Przedmieście
Nr. 415.

Pismo Urzędowe, Polityczne i Naukowe.

PRENUMERATA:

w Biurze Redakcji
Nr. 415.

Artykuły nadsyłane do zamieszczenia w Dzienniku, nie zwracają się.

Oraz na wszystkich Stacjach Poczтовых w Cesarstwie i Królestwie.

Prenumerata w Warszawie:

Rocznie Rs. 8.—Półrocznie Rs. 4.—Kwartalnie Rs. 2.
Miesięcznie kop. 67.—Nr. pojedynczy kop. 5.

Piątek, 24 Października 1862.

Prenumerata na Prowincji:

Rocznie Rs. 9 k. 20.—Półrocznie 4 k. 60.—Kwartalnie 2 k. 30.
Za przesyłkę w kopertach Kwartalnie Rs. 1.

SPIS RZECZY.

CZEŚĆ URZĘDOWA. — Wiadomości urzędowe z Cesarstwa.
CZEŚĆ NIEURZĘDOWA. — Projekt Instrukcji do postępowania przed Radą Stanu w sprawach z czynszowania.
Wiadomości zagraniczne.
Wiadomości rozmaite.
Wiadomości literackie.
Jurisprudencja.
Sprawozdanie z ruchu handlowego w Gdańsku za Maj i Czerwiec r. b.
Teatr.
Kursa papierów publicznych i pieniędzy.
Obwieszczenia.

CZEŚĆ URZĘDOWA

Z Petersburga, 5 Października.

ZASADNICZA USTAWA REORGANIZACJI WYDZIAŁU SĄDOWEGO W ROSJI.
Część pierwsza.

ORGANIZACJA SĄDOWA.

I. Ogólne przepisy.

1. Władza sądowa, oddziela się od wykonawczej, administracyjnej i prawodawczej.
2. Władzę sądową sprawują: sędziowie pokoju, zjazdy ich, sądy okręgowe, izby sądowe i rządzący senat (w charakterze najwyższego sądu kasacyjnego).
3. Jurysdykcja sędziego pokoju, zjazdu sędziów pokoju, sądu okręgowego i izby sądowej oznacza się nad oddzielnymi okręgami, przy określaniu których bierze się na uwagę rozległość miejscowości, liczba ludności, ilość miejscowych spraw sądowych i dogodność dróg komunikacji.
4. Senat rządzący, stojący na czele wydziału sądowego w charakterze najwyższego sądu kasacyjnego, znajduje się w St. Petersburgu. Jurysdykcja jego rozciąga się na całe Cesarstwo.
5. Władza sędziego pokoju jest jednoosobowa; zjazdy sędziów pokoju, sądy okręgowe, izby sądowe i senat, są władzami koleżeńskimi.
6. Sędziowie pokoju, zjazdy ich, sądy okręgowe i izby sądowe rozstrzygają sprawy *in merito*, a rządzący senat, w charakterze najwyższego sądu kasacyjnego, nie rozstrzygając spraw *in merito*, ma nadzór nad zachowaniem w ściślejsi sily prawa i nad jednakowym jego wykonywaniem przez wszystkie władze sądowe w Cesarstwie.
7. Dla prowadzenia śledztw w sprawach kryminalnych, znajdują się w oznaczonych wydziałach inkwirencji sądowi, którzy liczą się za członków sądów okręgowych.
8. Dla oznaczenia w sprawach kryminalnych, winy lub niewinności oskarżonych, do składu sądu w wypadkach, prawem przepisanych, powołują się, w oznaczonych okresach posiedzeń, przysięgli asesorowie.
9. Przy władzach sądowych znajdują się:
 - 1) prokuratorowie i ich towarzysze, których zadaniem jest wyłączenie sprawami wydziału sądowego;
 - 2) kancelarje do prowadzenia korespondencji;
 - 3) komornicy sądowi dla wykonywania rozporządzeń sądu;
 - 4) przysięgli pełnomocnicy, którzy zostają pod nadzorem rad, z ich własnego łona wychodzących;
 - 5) kandydaci na posady w wydziale sądowym; i
 - 6) notariusze.

II. O sędziach pokoju i ich zjazdach.

10. Sędziowie pokoju ustanawiają się w powiatach i miastach, dla rozstrzygania spraw cywilnych i kryminalnych mniejszej wagi; przy czem powiat wraz ze znajdującymi się w nim miastami, stanowią okrąg pokojowy, dzielący się na pokojowe wydziały.
11. Na sędziego pokoju, oprócz przedmiotów określonych w ustawach postępowania sądowego cywilnego i karnego, wkladają się jeszcze obowiązki, jakie będą oznaczone przez prawo, co do zachowania spadków, wprowadzania w posiadanie, a tam gdzie nie ma notariuszów, zaświadczenia aktów zeznawających. Udział sędziów pokoju w przedsiębioraniu środków w sprawach dotyczących opieki, ma być oznaczony w ustawie o opiekach.
12. W każdym okręgu pokojowym może być kilku sędziów pokoju, z których jeden są wydziałowym, a reszta honorowym.
13. Sędziowie pokoju tak wydziałowi, jak i honorowi wybierani są przez wszystkie stany wspólnie, na trzy lata, według oddzielnego porządku, a zatwierdzeni są w tej godności przez pierwszy departament rządzącego senatu.
14. Na sędziów pokoju obierani być mogą jedynie mieszkańcy miejscowi, mający nie mniej jak 25 lat wieku, nieskalani na czei ani w sądzie, ani przez opinię publiczną, niezostający pod śledztwem lub sądem, posiadający, chociażby w rozmaitych miejscach, własność nieruchomości, przynależną czystego dochodu w stosunku oznaczonym przez prawo, i należące posiadający ukształcenie otrzymane w wyższych lub średnich zakładach naukowych, lub też mający trzy lata przynajmniej służby poprzedniej, głównie w zawodzie sądowym.
15. Lista wszystkich w ogóle osób posiadających kwalifikację prawem zastrzeżoną dla tych, którzy mogą zostać sędziami pokoju, układa się w każdym okręgu sądowym oddzielnie i ma być przez gubernatora sprawdzana. Następnie lista komunikuje się wyborcom, którzy wybierają podług niej, w porządku przepisany, kandydatów na sędziów pokoju do każdego wydziału. Senat rządzący (pierwszy departament) zatwierdza sędziów wydziałowych w liczbie przepisanej, a honorowych stosownie do uznanej potrzeby.
16. Sędziowie pokoju honorowi dopomagają wydziałowemu w pełnieniu powierzonych mu obowiązków. Każdemu z sędziów pokoju honorowych służy prawo rozstrzygnięcia tych wszystkich spraw

cywilnych i procesów, oraz spraw mniej ważnych dotyczących przestępstw i przekroczeń, które podlegają jurysdykcji sędziów pokoju w ogólności, w razie gdy obie strony żądają sądu sędziego honorowego.

17. Honorowy sędzia pokoju może trudnić się i innymi przedmiotami należącymi do tych atrybucji wydziałowego sędziego pokoju, które zostaną stanowczo przez prawo oznaczone.

18. Wszystkim sędziom pokoju, tak honorowym jak i wydziałowym, służy jednakowe prawa i prerogatywy.

19. Wydziałowy sędzia pokoju pobiera z ogólnych sum ziemskich pewną oznaczoną kwotę na swe utrzymanie, a obok tego osobno na koszty podróży, najem pisarza i woźnego do posyłek, na wydatki kancelaryjne i t. p. Honorowi zaś sędziowie pokoju nie pobierają żadnej płacy ani żadnego wynagrodzenia za wydatki przy pełnieniu tych obowiązków ponoszone.

20. Tam gdzie będą honorowi sędziowie pokoju, pełnienie obowiązków sędziego wydziałowego, na przykład jego nieobecności, choroby lub ekscypcji, wklada się na jednego z honorowych sędziów pokoju, podług kolei, jaką sami pomiędzy sobą ustanowią.

21. Sędziowie pokoju każdego okręgu pokojowego, tak wydziałowi jak i honorowi, zgromadzają się w pewnych oznaczonych terminach na zjazdy sędziów pokoju, dla ostatecznego rozstrzygnięcia spraw, do ich jurysdykcji należących. Sędziowie pokoju wybierają z pomiędzy siebie prezesa tego zjazdu.

III. O sądach okręgowych.

22. W miejsce sądów pierwszej instancji, istniejących obecnie pod rozmaitemi nazwami, ustanawiają się, dla wszystkich stanów i dla wszystkich spraw tak cywilnych jak i kryminalnych, sądy okręgowe.

23. Skład sądu okręgowego stanowią prezes i członkowie wyznaczeni przez władzę Najwyższą, na przedstawienie ministra sprawiedliwości. Liczbę członków oznacza etat.

24. Komplet sądu okręgowego dla rozstrzygnięcia spraw powinien składać się nie mniej jak z trzech członków. W razie potrzeby, sąd może być podzielony na oddziały, a każdy z takowych powinien także składać się z trzech najmniej członków.

25. Posiedzenia sądu okręgowego dla załatwiania spraw kryminalnych mogą odbywać się, w razie potrzeby, nie tylko w tem miejscu, gdzie sąd ma stały pobyt, lecz i w innych punktach do okręgu należących.

26. Inkwirencji sądowi, uważani będą za członków sądu okręgowego, mają być powoływani na jego posiedzenia jedynie w razie niedostatecznej liczby obecnych członków dla utworzenia całkowitego kompletu. W razie nieobecności inkwirentów sądowych, mogą być powoływani do sądu na posiedzenia i sędziowie pokoju. Inkwirencji atoli sądowi nie mogą brać udziału w rozstrzygnięciu spraw, co do których sami prowadzili śledztwo. (d. c. n.)

CZEŚĆ NIEURZĘDOWA.

W wykonaniu art. 83 Prawa o czynszowaniu, Komisja Rządowa Sprawiedliwości przygotowała Projekt Instrukcji do postępowania przed Radą Stanu w sprawach z czynszowania.

Projekt ten z upoważnienia Rady Administracyjnej wniesiony do Rady Stanu, ogłasza się poniżej.

W wykonaniu Artykułu 83 Prawa o czynszowaniu z urzędu, oraz z mocy Najwyższego Ukazu z dnia 24-go Maja (5 Czerwca) 1862 roku, na przedstawienie Komisji Rządowej Sprawiedliwości, oraz po wysłuchaniu opinii Rady Stanu Królestwa, stanowi się co następuje:

Instrukcje do postępowania przed Radą Stanu w sprawach z czynszowania.

TYTUŁ I.

Pravidła postępowania przed Wydziałem Spornym.

Art. 1. Przy ogłoszeniu uprawomocnionego wyroku Delegacji czynszowej, lub decyzji w myśl art. 90 prawa o czynszowaniu z urzędu wydanej, Członek Delegacji do tej czynności wyznaczony, protokolarnie stronom zapowie:

1) Że do podania skargi rekursowej do Rady Stanu, z powodów w art. 79 wzmiankowanego wyżej prawa wymienionych, służy im dni 30, licząc od następnego dnia po ogłoszeniu, po upływie którego do czasu, skarga przyjęta już nie będzie.

2) Że strona, której skarga będzie odrzuconą lub wyrokiem uznana zostanie za bezzasadną, zapłacić musi kosztą stempli i portorji, w wysokości przez Radę Stanu ustanowionej; strona zaś, przeciw której kasacja wyrzeczona zostanie, oprócz kosztów powyższych, poniesie kosztą nowego zjazdu Komisji Czynszowej, jeżeli ten nakazany zostanie.

3) Że skarga rekursowa winna być napisana i wsparta dowodami, w sposób artykułami 2-m i 3-m przepisany.

Jednocześnie z ogłoszeniem, Członek Delegacji, na kopjach wyroku lub decyzji, jakie stosownie do art. 114 prawa o czynszowaniu z urzędu, na gruncie

dla właściciela majątku i dla osadników, pozostawić jest obowiązany, zapisać datę ogłoszenia. Wzmianka ta przez Członka delegowanego, i przez miejscowego Wójta gminy lub Burmistrza poświadczoną będzie.

Art. 2. Skarga rekursowa adresowana do Rady Stanu Królestwa, obejmować winno:

1) Imiona, nazwiska, tudzież zamieszkanie stron.

2) Krótkie przedstawienie sprawy i powodów, żądanie kasacji usprawiedliwiających.

3) Do skargi tej dołączoną być winna kopia ostatecznego wyroku, lub decyzji Delegacji Czynszowej, na które skarga jest zanoszona.

Art. 3. Właściwy Wójt gminy lub Burmistrz, na żądanie strony interesowanej, upoważniony jest do wydawania za swoim podpisem i pieczęcią, kopji z wyroku lub z decyzji Delegacji Czynszowej, jakie na gruncie, w myśl art. 114 prawa o czynszowaniu z urzędu, Członek delegowany pozostawi. Skarga rekursowa i dołączone do niej dowody, pisane być mogą na papierze zwykłym.

W razie, jeżeli w zarządaniu kasacji, kilku lub więcej osadników mieć będzie interes łączny, wszyscy podać mogą jedną skargę zbiorową i dołączyć jedną tylko kopję zaskarżonego wyroku lub decyzji.

Skarga tak pojedyncza jak i zbiorowa podpisana być winna własnoręcznie przez każdego z odwołujących się do kasacji. Gdyby jednakże pragnący podać skargę, lub jeden z nich pisać nie umiał, do napisania jej może użyć kogokolwiek, pod warunkiem jednak, że układający takąw zamieszkać na końcu podania, imię, nazwisko, oraz zamieszkanie swoje.

Art. 4. Jeżeli podający skargę rekursową pragnie, aby była popieraną przez jednego z obrońców przy Radzie Stanu, może w samej skardze wymienić jego nazwisko.

Wolno mu to uczynić także w podaniu późniejszym, jak niemniej w tenże sposób składać w poparciu swych żądań wszelkie dowody i objaśnienia.

Art. 5. Skarga rekursowa składaną lub nadsyłąną być winna na ręce Sekretarza Stanu, który naznaczy na niej datę odebrania, i poleci ją wciągnąć do Dziennika podać kasacyjnych, oddzielnie utrzymywanego.

Jednocześnie, Sekretarz Stanu wyda ze swoim podpisem, świadectwo obejmujące:

- 1) datę podania i prezentaty w Radzie Stanu;
- 2) imię i nazwisko podającego skargę;
- 3) wyszczególnienie, jaka Delegacja Czynszowa i pod jaką datą wydała wyrok, lub decyzję zaskarżoną.

Świadectwo to bezzwłocznie przesłane zostanie pocztą do właściwego Naczelnika Powiatu. Ten ostatni pod odpowiedzialnością z urzędu, poleci je natychmiast doręczyć Prezydntującemu w Delegacji Czynszowej, który albo sam na protokóle ogłoszenia zanotuje, że skarga rekursowa została podana, albo zanotowanie to i wstrzymanie wykonania wyroku lub decyzji, członkowi ekonomicznemu zaleci.

Jeżeli skargę rekursową strona złoży osobiście, lub przez jednego z obrońców przy Radzie Stanu, w Warszawie urzędujących, wtedy Sekretarz Stanu duplikat świadectwa, o którym wyżej, wyda stronie lub jej obrońcy.

Art. 6. Po zaciągnięciu skargi do Dziennika kasacyjnego, Sekretarz Stanu odeśle ją wraz z aneksami do Wydziału Spornego Rady Stanu.

Przewodniczący w tym Wydziale, wyznaczony referenta. Po sporządzeniu relacji i złożeniu jej na ręce Przewodniczącego, tenże wyznaczy termin do przedstawienia jej w Wydziale. Termin ten licząc od daty dościsła skargi do Rady Stanu, nie może być dalszym jak za dni 15.

Art. 7. O wyznaczonym terminie, Przewodniczący zawiadamia Sekretarza Stanu, który w miarę uznania, stosownie do art. 50. Najwyższego o Radzie Stanu Ukazu z dnia 24 Maja (5 Czerwca) 1862 roku, wnioski czynić może, jak niemniej obrońce, jeżeli skarżący go ustanowił.

Obrońcy temu dozwolonem będzie przegłądać skargi i dowody złożone w Wydziale Spornym. Ma on prawo w imieniu strony złożyć jedno pismo obja-

śniające i dołączyć doń potrzebne dowody.

Art. 8. W Wydziale Spornym utrzymywane będą:

1) Wokanda, do której wpisują się skargi rekursowe, podług kolei dat wyznaczonych dla przedstawienia relacji.

2) Sentencjonarz obejmujący decyzje Wydziału.

Decyzje orzekające przyjęcie skargi do instrukcji, będą bez motywów. Zawierać jednak mają wymienienie tych punktów z art. 79 prawa o czynszowaniu z urzędu, z powodu których rekurs na żądanie strony, lub z urzędu przyjętym został.

Decyzje zaś odrzucające skargę lub część jej, z powodów w art. 80 tegoż prawa przytoczonych, winny być szczegółowo motywami usprawiedliwione.

Art. 9. Skarga rekursowa, z urzędu przyjętą będzie do instrukcji, chociażby żaden z powodów przez stronę przytaczanych nie istniał, gdy przy decydowaniu Wydział Sporny dostrzeże, że Delegacja Czynszowa w wyroku, lub w decyzji, dopuściła któregośkolwiek z uchybień w art. 79 prawa o czynszowaniu z urzędu wymienionych.

Art. 10. Przy wydaniu decyzji, odrzucającej skargę rekursową, obliczone zostaną koszty nieopłaconych i nieużytych stempli i portorji; kosztą te wpisać będą łącznie z decyzją do sentencjonarza, z wymienieniem kto je ma zapłacić. Co kwartał Sekretarz Stanu wykaż takich kosztów przesyłać będzie Kontroli Skarbowej dla ściągnięcia ich od debentów drogą przepisami wskazaną.

Przy wydaniu decyzji, przyjmującej skargę do instrukcji, ustanowienie kosztów zawieszono będzie aż do zapadnięcia wyroku stanowiącego.

Art. 11. Odpis decyzji odrzucającej skargę rekursową, najdalej co dni 8 po jej zapadnięciu, Sekretarz Stanu przesyła za pośrednictwem właściwego Naczelnika Powiatu, do Prezydntującego w Delegacji Czynszowej, który odpowiednio do przepisów art. 114 i 116 prawa o czynszowaniu z urzędu ogłoszenie jej na gruncie i wykonanie ostatecznego wyroku lub decyzji Członkowi Ekonomicznemu zaleci.

TYTUŁ II.

Pravidła postępowania przed Radą Stanu w składzie do spraw z czynszowania.

Art. 12. W razie zapadnięcia w Wydziale Spornym decyzji orzekającej przyjęcie skargi rekursowej do instrukcji, najdalej w dni 8, Sekretarz Stanu odpis tej decyzji wraz z kopją skargi i spisem dowodów w poparciu jej złożonych przesyła z urzędu do właściwego Naczelnika Powiatu, który bezzwłocznie pod odpowiedzialnością z urzędu, poleci doręczyć nadesłane mu papiery, stronie zarekursowanej, i dowód wręczenia Sekretarzowi Stanu nadeśle.

Art. 13. Jeżeli stroną zarekursowaną będą osadnicy jednej wsi, mający jeden i łączny interes w utrzymaniu zaskarżonej decyzji lub wyroku, odpis decyzji Wydziału Spornego, kopja skargi i spis dowodów, przesłane będą przez Sekretarza Stanu dla wszystkich, w jednym egzemplarzu, który Naczelnik Powiatu poleci doręczyć sołtysowi lub lawnikowi, a zarazem nakaże protokolarnie oznajmić osadnikom, o treści tej decyzji.

W każdym razie, Naczelnik Powiatu stronę zarekursowaną uwiadomi, że może sobie wybrać i ugodzić jednego z Obrońców przy Radzie Stanu do składania objaśnień i dowodów, oraz do wnoszenia obrony na piśmie.

Art. 14. Zaraz po zapadnięciu w Wydziale spornym decyzji przyjmującej skargę rekursową do instrukcji, Sekretarz Stanu odpis tej decyzji, wraz ze skargą rekursową, z objaśnieniami obrońców i ze wszystkimi dowodami zakomunikuje Przewodniczącemu w komplecie Rady Stanu do spraw z czynszowania.

Przewodniczący poleci wpisać sprawę do oddzielnie utrzymywanej kontroli, i wyznaczy referenta mającego zająć się zebraniem i uzupełnieniem dowodów, oraz sporządzeniem relacji.

Art. 15. W ciągu dni 30 od daty doręczenia, artykułem 12 zastrzeżonego, wolno jest stronom, bądź samym, bądź przez ustanowionych obrońców przy Radzie Stanu, przegłądać akta i dowody, w przytomności Referenta, oraz złożyć po jednym piśmie objaśniającem,

z dołączeniem dowodów, jakie za potrzebne uznają.

Takież samo prawo służy wszystkim Komisjom Rządowym i Prokuratorom Królewskim, w razie gdy władze te powezną wiadomość, że wyrok lub decyzja Delegacji Czynszowej, zawiera w sobie uchybienia, powodujące kasację, a pod literami *d i e* w art. 79 prawa o czynszowaniu z urzędu wymienione.

Art. 16. Przed upływem nawet późniejszego terminu, jeżeli Referent dostrzeże, że dla wyjaśnienia powodów kasacyjnych, przez Wydział Sporny wytkniętych, albo później przez strony lub przez Władze w artykule poprzednim wymienione wskazanych, zachodzi potrzeba ściągnięcia części lub całego dzieła Delegacji Czynszowej, wtedy przygotowuje odpowiedni raport na piśmie i ten kompletowi sądzącemu przedstawi.

W razie zapadnięcia decyzji instrukcyjnej, ściągnięcie akt lub dowodów nakazującej, Sekretarz Stanu takąw wykoną, znosząc się z Przewodniczącym w Delegacji Czynszowej, za pośrednictwem właściwego Naczelnika Powiatu.

W tym wypadku, termin trzydziestodniowy do składania obrony i objaśnień art. 15 zastrzeżony, liczyć się będzie od dnia zapadłej decyzji instrukcyjnej.

Art. 17. Jeżeli nie zajdzie potrzeba uzupełnienia instrukcji, i obrońcy, o ile przez strony ustanowieni zostali, złożą obrony, lub jeżeli upłyną terminu w art. 15 i 16 zastrzeżone, Przewodniczący po złożeniu mu relacji przez Referenta, wyznaczy termin do wprowadzenia sprawy, poleci wpisać ją do wokandy na ten cel utrzymywanej, i nakaże zawiadomić o terminie sądenia Sekretarza Stanu i Obrońców.

Art. 18. Wprowadzenie sprawy rozpocznie się od odczytania relacji, wniosków i obrony stron, oraz dowodów, jakich przedstawienia zażąda sam Przewodniczący, lub za jego pośrednictwem którykolwiek z Członków, komplet sądcy składających.

Przytomni wprowadzeniu mogą być strony interesowane i ich obrońcy; odzwycić się im jednak nie wolno, lecz służy im prawo, po odczytaniu relacji złożyć Przewodniczącemu proste noty wyrażające fakta, względem których mniemaliby, że relacja jest niedokładną lub niepełną.

Sekretarz Stanu lub jego zastępca ma być obecny na posiedzeniu i czynić będzie wnioski, jakie za stosowne uzna.

Art. 19. Rada Stanu w komplecie sądczym, sprawy z czynszowania decyduje większością głosów.

Kasację części lub całości dzieła Delegacji Czynszowej, mocną jest wyrzec tak z mocy powodów przez Wydział Sporny wytkniętych, jakoteż z powodów dostrzeżonych z urzędu w art. 79 prawa o czynszowaniu wymienionych.

Art. 20. Sentencja wyroku orzekającego kasację, lub żądanie jej, jako bezzasadne odrzucającego, zapisaną będzie w Sentencjonarzu na ten cel utrzymywanym, i podpisanym przez wszystkich członków komplet składających.

Jednocześnie w wyroku obliczone i ustanowione będą koszty nieużytych lub nieopłaconych stempli i portorji.

Koszta te do egzekucji wykazywane będą w sposób art. 10 oznaczony.

Art. 21. Najdalej w dni 8 po zapadnięciu Sentencji, trzymający pióro zredaguje minutę wyroku, która obejmować będzie:

Intytulację panującego Monarchy—Datę zapadnięcia wyroku— Obecność członków komplet składających— Imiona, Nazwiska i zamieszkanie stron— Nazwiska stawających obrońców—Konkluzje i wnioski w sprawie czynione— Krótkie wystawienie rzeczy i kwestji pod rozstrzygnięcie poddanych— Wniośki Sekretarza Stanu— Motywa wyroku i jego Sentencję— Zwykłą klauzulę egzekucyjną.

Minuta ta, po przedstawieniu jej kompletowi, podpisem Przewodniczącego i trzymającego pióro opatrzoną zostanie.

Art. 22. Przeciw tak wydanemu wyrokowi, nie służy ani opozycja trzeciego, ani restytucja. Interwencja zaś dopuszczoną będzie w zakresie art. 15 oznaczonym.

Art. 23. Wyrok, jaki zapadnie, czyli by skargę jako bezzasadną odrzucił, czyli też wyrok lub decyzję Delegacji Czynszowej skasował, Sekretarz Stanu, z urzędu, przesyła w wypisie przez siebie

poświadczonym, wraz z aktami i dowodami za pośrednictwem Naczelnika Powiatu, Prezydjącego w Delegacji Czynszowej, dla wykonania tego wyroku, i postąpienia podług przepisów, zawartych w art. 82 i 115 prawa o oczyszczaniu z urzędu.

Wyroki Rady Stanu w składzie do spraw z oczyszczania, ogłaszane będą drukiem w Dzienniku Powszechnym.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Ogólne Sprawozdanie.

Z okólnika p. Drouin de Lhuys Patrie i La France wprost przeciwie sobie wyprawdzają wnioski, zdaje się wszakże, iż wskazuje on, że podstawa polityki nowego francuskiego ministra spraw zagran., będzie list Cesarski z 20-go Maja, lecz nie w taki sposób rozwinięty, jak go rozwinięła depesza p. Thouvenela, zatem, że dalej gabinet paryżki będzie starał skłonić dwór rzymski do układow. Stronictwo przychylnie zachowaniu świeckiej władzy, utrzymuje, że Stolica Apostolska okaże się skłonniejszą do posłuchania rad Cesarza Napoleona, skoro układy będą prowadzone przez dyplomatów jej przychylnych. Jako pierwszy krok na tej drodze, La France uważa zapowiedziane ustąpienie z gabinetu rzymskiego M-ra Merode. Dziennik ten wszakże dodaje, iż rząd rzymski nim zgodzi się na układy, będzie żądał odwołania uchwały turyńskiego parlamentu, ogłaszającej Rzym za stolicę Królestwa Włoskiego, uchwały sprzeczącej z prawem monarszem Papieża, uznana przez Europę i przez traktaty.

Z powodu powyższego okólnika p. Drouin de Lhuys, znów krąży pogłoski o wystąpieniu z gabinetu paryżkiego ministrów podzielających w kwestii włoskiej opinie p. Thouvenela.

W Paryżu powszechnie mniemają, że p. Ratazzi, po wniesieniu kwestji rzymskiej przed parlament, albo będzie musiał go rozwiązać albo złożyć władzę, którą w takim razie objąłby p. Lafarina. P. Ratazzi wydał teraz okólnik do prefektów, zalecający jak najspieszniejsze formowanie 220 batalionów gwardji narodowej ruchomej, których organizacja poprzednio już zatwierdzona została.

Jak donosi depesza z Wiednia, izba niższa tamtejszej rady państwa zgodziła się na przyjęcie zmian zaprowadzonych w dodatku do prawa karnego przez izbę wyższą, od przyjęcia których, gabinet, jak wiadomo, czynił zależnem udzielenia sankcji Cesarskiej prawu drukowemu. *Donaue-Zeitung* ogłosiła artykuł broniący ustawy lutowej, będący tylko rozwinięciem oświadczenia p. Schmerlinga w izbie, a jak się zdaje, mający na celu, zaprzeczenie pogłoskom o zmianie tej ustawy i wyjściu z gabinetu p. Schmerlinga.

Wiedenski dzienniki utrzymują, że zapowiedziana podróż p. Bismarcka do Paryża, z powodu mianowania p. Drouin de Lhuys ministrem spraw zagranicznych, jeżeli zupełnie porzuczona nie została, przynajmniej jest odroczona na czas nieograniczony. *Patrie* potwierdziła te wiadomości, chociaż nie w tak stanowczy sposób, oświadczaając, że dzień przybycia p. Bismarcka do Paryża, nie jest jeszcze oznaczony.

(Aut. b. Patr. W. Z.)

Austria.

Wiedeń, 21 Października. Po dziewięciogodniowej przerwie, członkowie izby panów zgromadzili się wczoraj licznie na posiedzenie. Czas atoli nie był w pełni poświęcony na omówienie parów austriackich. Ze hr. Thun uważa niezbędnym wystąpić raz jeszcze przeciw kompetencji do narad nad budżetem, pochodząco to może z tego, że właśnie w dniu wczorajszym przypadła rocznica udzielenia dyplomu październikowego. Lecz dziwnem się wydaje, że izba panów, dopominając się od izby deputowanych jak najrozsądniejszym uszeptem, takowych sama stale odmawia i nie okazuje najmniejszej skłonności do porozumienia się. Przy dzisiejszym głosowaniu (gdź rozprawami tego nazwać nie można), chodziło o usunięcie roznych zdań co do prawa finansowego na r. 1862. Z wyjątkiem małych co do liczb nieporozumień, które i beztego usunięto już zostały za porozumieniem się z rządem, izba panów obstawała uparczywie przy swych rezolucjach, wręcz przeciwnych uchwałom izby deputowanych. Okoliczność ta sama przez się nie ma wielkiego znaczenia, gdyż wykreślenia w budżecie, przez izbę deputowanych porobione, powinny być uważane jako uchwały reprezentacji krajowej, chociażby izba panów sprzeciwiała się takowemu i oświadczyła się za udzieleniem żądanych przez gabinet kredytów. Lecz hr. Hartig wczoraj utrzymywał, że podług zasady konstytucyjnej, wykreślenie wówczas jedynie jest legalne, jeżeli zostało uchwalone przez obie izby i usankcjonowane przez koronę. Zdaniem *Presse* wiedeńskiej, podobny sposób widzenia rzeczy sprzeciwia się owszem duchowi konstytucji. W obecnym wypadku bardzo być może iż izba deputowanych ustąpi, gdyż zaledwie 10 dni pozostaje do końca roku finansowego, tak iż zatwierdzenie poczynionych już wydatków nie będzie miało żadnego praktycznego znaczenia; lecz ta sama kwestja wroci przy roztrząsaniu budżetu na r. 1863.

Na wczorajszym posiedzeniu komisji finansowej roztrząsnięte zostały uchwały władz kontrolujących i rady stanu; pierwszy z tych budżetów nie wywołał żadnych rozpraw, a przy drugim takowe nie były zbyt ożywione. W budżecie rady stanu komisja wykreśliła 40,000 zł. ren.

Zaprzeczając tu pogłoskom, jakoby posiedzenia zwolnić się mającego wkrótce sejmiku kraju czeskiego miały trwać bardzo krótko, z powodu iż na nich roztrąsano będą jedynie kwestje niecierpiące zwłoki. Utrzymują tu przeciwnie, że posiedzenia tego sejmiku trwać będą całe trzy miesiące. Gdyby nawet sejm roztrząsał jedynie sprawy najważniejsze, takowe potrzebują do ich załatwienia kilku miesięcy. Powiada, że p. Schmerling oświadczył, iż nie zaniedba zajęć w tym sejmie swe krzesło, jeżeli tylko bieg interesów pozwoli mu na wydalenie się z Wiednia.

Zdaje się, że wezwanie przywódców stronniwa wielkoniemieckiego do austriackich reprezentantów tegoż odcienia, ażeby wzięli udział w zjeździe frankfurckim, pozostanie bez skutku. Pod tym względem piszą z Gracu do *Presse* wiedeńskiej: „Liberalni i racjonalni naszego miasta, należący do stronniwa wielkoniemieckiego, odbyli 16-go b. m. naradę, na której postanowili nie posyłać swych reprezentantów do Frankfurtu. Na naradzie tej znajdowało się około 20 osób z tego stronniwa, a wszyscy oni oświadczyli, że po frankfurtykach również mało spodziewać się można poparcia dla sprawy jednoci Niemiec, co i po wejściu wkrótce, oraz że dla Austrii nieprzyszła jeszcze chwila stosowna do naradzania się na podstawie prawnej nad parlamentem niemieckim w duchu stronniwa wielkoniemieckiego.

Francja.

Paryż, 19 Października. Nie ma końca komentarzom o zmianie zaszelej w gabinecie i pomiedzy powodami jakie ją wywołały, podają jednomyślnie pp. Thouvenela, Lavaletta i Benedetto, jednomyślnie która wzbudziła w Cesarzu chwilowe podejrzenie iż trzej dyplomaci pragną wywierać na niego nacisk, a jak się zdaje, Cesarz weale nie pozwala aby wpływały zbyt silnie czy to w tym, czy w owym duchu na jego postanowienia. Zarzucao też p. Lavalettowi, że doręczył znana depeszę p. Thouvenela, nosząca charakter groźby względem dworu rzymskiego, następnego dnia po bardzo wybitnym w duchu jednoci mowie p. Ratazzego w parlamencie turyńskim, i to właśnie spowodowało kardynała Antonello do postawienia ambasadorowi francuzkiemu pytania, czy rząd francuzki zapewnił się, że przedstawiane w depeszy wzmiankowanej propozycje będą przyjęte w Turynie. P. Lavaletta doręczając depeszę nie widział jak wielkie znaczenie względem stolicy Apostolskiej, nabierała ona w skutku wyzwoływanych dnia poprzedniego oświadczeń przez prezesa gabinetu włoskiego; lecz odpowiedzialność za niewiadomość p. Lavaletta co do tej okoliczności, według przekonaania Cesarza, spadała na p. Benedetto. Szczegóły te, służące mogą do rozjaśnienia zaszelej w gabinecie i dyplomacji francuzkiej zmian.

Osoby należące do sfer rządowych, a starające się osłabić znaczenie ciosu, jaki otrzymała sprawa włoska, dodają, że dyplomaci wspomnieni, swą sympatją dla Włoch byli niejako skompromitowani, i dawały powód stolicy Apostolskiej do odmawiania wejścia w układy, któreby prowadzili jawni przeciwnicy świeckiej władzy.

Opinion nationale donosi z Turynu, że na wczorajszym radzie ministerjalnej gabinet postanowił pozostać na swem stanowisku aż do dalszego czasu. Z tego wnoszą, że gabinet turyński liczy, iż mogą się zmienić na jego korzyść usposobienia Cesarza. Gabinet ten ma także postawić izbie do wyboru, albo przyjęcie politykę pojednawczą nie oddzielającą Włoch od Francji, albo politykę przeciwną Francji, skutkiem czego byłby upadek gabinetu p. Ratazzego, ster zaś rządu przeszedłby w ręce stronniwa krancowego lewego.

Wspomniony powyżej dziennik zapewnia także, że okólnik p. Drouin de Lhuys będzie odczytany dopiero na środkowem posiedzeniu rady gabinetowej; tymczasem *Patrie* podaje wiadomość, potwierdzającą się z dobrych źródeł, że okólnik ten odczytany został na wczorajszym posiedzeniu rady i zaraz wieczorem został rozesłany do agentów dyplomatycznych francuzkich przy dworach moarstw. Treść tego okólnika ma być taka sama, jak ją podala *Patrie*.

P. de la Tour d'Auvergne mianowany ambasadorem przy dworze rzymskim w końcu przyszłego tygodnia uda się do Berlina, dla doręczenia tam listów odwołujących go; poczem bezzwłocznie powróci do Paryża, a w pierwszych dniach listopada wyjedzie do Rzymu. Chwilowo była mowa o mianowaniu p. Benedettogo posłem przy dworze Berlińskim, lecz chociaż nie otrzymał tego miejsca, nie ulega wątpliwości, że przeznaczony zostanie na odpowiednią mu stanowisko.

La France powiada, że ostatnie korespondencje z Rzymu pozwalają wnosić o bliskim usunięciu się M-ra Merode. „Jeżeli wiadomość ta sprawdzi się, dodaje ten dziennik, opinia publiczna powezmie z niej przekonanie, że rząd rzymski skłania się ku polityce pojednawczej. Wiadomo, że M-gr Merode bardziej jeszcze od kardynała Antonellogo opierał się udzieleniu ustępstw doradzanych ciągle przez Francję dworowi rzymskiemu.”

Włochy.

Turyń, 17 Października. Mianowanie pana Drouin de Lhuys w miejsce p. Thouvenela, uważano za dowód, że rząd francuzki postanowił utrzymać *statu quo* w Rzymie jeszcze przez jakiś czas. Mówiono wczoraj o wystąpieniu z gabinetu paryżkiego kilku innych ministrów przelichnych sprawie zjednoczenia włoskiego, lecz pogłoski te okazały się mylnymi. W każdym razie Włochy muszą odroczyć swe nadzieje.

Zaraz po otrzymaniu tych wiadomości, rozpuszczono pogłoskę o zbiorowem podaniu się do dymisji wszystkich ministrów, o bezzwłocznem zwolnieniu parlamentu i to w Neapolu. Lecz p. Ratazzi nie zwykł przyjmować postanowień bez namysłu; nigdy nie traci on zimnej krwi i nie wzbudzi w kraju bezpotrzebnie, nieusprawiedliwionej obawy. Zdaje się, iż przedewszystkiem gabinet będzie czekał na odpowiedź nowego francuzkiego ministra spraw zagranicznych, na okólnik jen. Durando. W tym celu p. Nigra otrzymał polecenie zakomunikowania tego okólnika panu Drouin de Lhuys urzędownie, bo poprzednio podana była o niem wiadomość p. Thouvenelowi na była o niem wiadomość p. Thouvenelowi tylko poufaie. Z odpowiedzi spodziewanej, rząd włoski ma nadzieję poznać dokładnie doniosłość zmiany zaszelej w paryżkim gabinecie i prawdziwe zamiary Cesarza Napoleona.

Powiadają, że idzie obecnie tylko o ostateczne usilowania skłonienia dworu rzymskiego do ustępstw za pośrednictwem agentów, których nie można będzie podejrzewać o złe usposobienia dla Stolicy Apostolskiej i że w rzeczywistości polityka francuzka nie ulega zmianie.

Obecnie ministrowie włoscy mogą stać się ozięblejmi dla Francji, ale trudno przy-

puszczać, aby stali się dla niej nieprzyjazni. Ich następcy wszakże mogą mieć zupełnie przeciwne usposobienia. Bez wątpienia terniejsze okoliczności nie pozwalają myśleć i innej polityce, jak tylko opartej na przymierzu francuzkiem; lecz stan rzeczy codziennie się zmienia.

Powiadają, że nawet p. Ratazzi przybierze teraz względem Francji bardziej niezależne stanowisko, czego skutkiem będzie konieczne wyjście p. Pepegolo z gabinetu, ponieważ pokrewienstwo jego z Cesarzem Napoleoneem czyni stanowisko jego mniej swobodnem od stanowiska innych członków gabinetu.

Takie slychać rozmowy i rozmowiania w sferach politycznych. W każdym razie publiczność pozostaje spokojną, i praktycznie Włochów i teraz ich nie zawodzi. Bez wątpienia znów zaczną się fabrykować listy nowych gabinetów i ministrów, lecz pogłoski te nie zasługują na wiarę. Obecnie panująca myśl, jest potrzeba organizacji, uzbrojenia, poprawienia finansów, utrwalenia kredytu, poczem, według zdania wielu, Rzym przyjdzie sam przez się.

Książę Walji i Książę następcą tronu pruskiego wraz z małżonką dziś opuszczają zamek Weissburg w Szwajcarii, udając się do Marsylii, skąd statkiem popłyną do Katanji, gdzie przedędzą zimę; powiadają wszakże, że przed tem wstąpią do Neapolu i zabawią tam parę tygodni.

Potwierdza się wiadomość, że jeżeli nie zajdzie jakie nowe zwłknięcie, stan obłożenia w prowincjach neapolitańskich będzie zniesiony w połowie przyszłego miesiąca. Ostatnie raporta generała La Marmora, wskazują znaczne polepszenie się stanu tych prowincji; tłumy uspokoiły się, a w skutku pełnego stałości postępowania władz, zbrodnie przeciwko osobom znacznie się zmniejszyły. Przeszło 300 kamorystów aresztowano i przewieziono ich do więzień w środkowych i północnych Włoch. Rozbojnicтво także się zmniejsza; w skutku rozmownych rozporządzeń jen. Pallavicino wiodącego kolumnami ruchome, w ciągu kilku dni otrzymano świetne rezultaty i spodziewają się, że ta plaga niszcząca prowincje południowe, wkrótce zupełnie zniknie.

Minister robót publicznych wczoraj zwiędzał roboty około przebiecia góry Cenis. Towarzystwo mu kilku inspektorów dróg i miostów i inni znawcy. Z podziwieniem przypatrywano się temu co już jest dokonane. Roboty prowadzone są tak pospiesznie, że ukonczenie zostaną przed siedmioletnim terminem zakreślonym w umowie.

WIADOMOŚCI TELEGRAFICZNE.

Wiedeń, 22 Października. Na dzisiejszem posiedzeniu izby niższej, został przyjęty 75 glosami przeciw 64, artykuł 5-ty dodatku do prawa karnego, dozwolający urzędowego dochodzenia na drodze karnej obelg, jakichby się prasa mogła dopuścić przeciw urzędnikom, duchownym i t. p., według wniosku komisji mieszanej obu izb, zgodnego z wnioskiem izby wyższej.—W izbie wyższej przyjęto dziś bez zmiany ustawę względem wprowadzenia kodeksu handlowego niemieckiego, a także ustawę o prawach lennych.

Berlin, 22 Października. *Stern-Zeitung* oświadcza, że kilkakrotnie konfiskowanie dzienników nastąpiło w skutku namiętnych dążeń prasy; rząd dalekim jest od zamiaru ściślejszego ograniczenia obecnie istniejących przepisów co do swobody druku, jednakże obowiązkowo jest czuwać, aby przepisy te nie były przekroczone.

Nowy-Jork, 11 Października. Dnia 9-go b. m. miała miejsce zwycięska walka pod Perryville między oddziałami generałów Bragg i Buell. Strata związkowych wynosi około 2,000. Skonfederowani zostali pobici i żywo seignani. Trzeciścieczny oddział skonfederowanych zajął Merriersburg w Pensylwanji. Rząd związkowy zamiechał zamiaru kolonizacji murzynów. Wniosek kongresu skonfederowanych upowaznia sekretarza stanu do kupienia bawelny, lub zajęcia jej za oznaczone ceny, i wysłania agentów do Europy, celem sprzedania takowej. Proponowano także odwołanie praw dotyczących zakazu wywozu bawelny.

Malaga, 19 Października. Pierwsza część kolei żelaznej z Malagi, do Kordowy, została wczoraj, w przytomności królowej, uroczystie otwarta. Zapal był wielki.

Turyń, 20 Października. *Gazetta di Torino* utrzymuje, że polityka Cesarza francuzów, taka jak była określona w liście tego monarchy do p. Thouvenela, nie uległa żadnej zmianie. Przy tej sposobności dziennik ten przytacza ustępy owego listu, wyrażające najprzychylniejsze usposobienie dla Włoch.—*Dziennik Italia* nie sądzi aby Napoleon III zamierzał zamknąć Włochom drogę do Rzymu. Mówi on, że Cesarz ociąga się, celem zyskania czasu do spełnienia jakiego ważnego zamiaru, który obecnie jego myśl zajmuje.

Turyń, 20 Października. *Monarchia nazionale* donosi, że książę następcą tronu pruskiego z małżonką, oraz książę Walji, wsłają dziś na statek w Marsylii, udając się do Katanji. Tenże dziennik podaje wiadomość, że Krol Belgów przedędzą zimę w swej willi nad jeziorem Como.

WIADOMOŚCI RÓZMAITE.

Pierwsza połowa dnia wczorajszego była niepogodna, deszcz padał w nocy i w dzień do godziny 9 1/4 rano, tudzież między godziną 11-tą a 12-tą w południe. Przez cały dzień panował wiatr południowo-zachodni mocny. Powietrze wilgotne lecz ciepłe; średnia temperatura dnia jest 7 1/10 stopni Réaumur, a 2 1/3 stopni wyższa od normalnej; najniższe ciepło w nocy 2 2/3, w południe 9, po południu największe ciepło 11 1/10 stopni Réaumur. Barometr zwolna wznosił się; średnia jego wysokość jest 739.39 milimetrów. Elektryczność 13 stopni. Nowo o godz. 9-jej rano.

Dnia 28 Sierpnia r. b. wsi Rus, gminie Bożewoj, powiecie Iomzyskim, Karolina

na Sulewska, lat 17 licząca, powracając z państwa przez rzekę Biebrzę, przypadkowo wpadła w takową i utonąła.

W tymże dniu, na folwarku Dobkiszki, w gminie tegoż nazwiska, powiecie Kalwaryjskim, Grasylda Karnowska, niezamężna, córka miejscowego kowala, porodziła dziecic płci żeńskiej i takowe rozmyślnie udusiła. Wina tej zbrodni została oddana właściwemu sądowniwo po ukaranie.

Głód w Finlandji. Straszny ten wyraz rozszerzył się po całej Finlandji. Wszystkie gazety przepelnione są opisami tej okropnej klęski, mianowicie w prowincjach północnych, dając zarazem rady i wskazując środki dla ulżenia losu nieszczęśliwego ludu. Loteże, koncerty, przedstawienia teatralne, składki dobrowolne, mają jeden cel—wspomnienia biednych. W niektórych magazynach Helsingforsu wystawiono są na widok publiczny próby chleba, jakim mieszkanki, skutkiem nieurodzaju, żywić się muszą. Według dziennika *Dagbladet*, nie może lepiej wyrazić całej okropności głodu, jak widok tej mieszkanki, chlebem nazwanej. Władze finlandzkie z swej strony dokładają wszelkich starań dla zapobieżenia nędzy; otworzyły one wszystkie magazyny skarbowe zboża, z których mieszkanki, częścią bezpłatnie, częścią na rachunek podatków, mogą otrzymywać makę; dla gubernji zaś północnych, jako bardziej potrzebujących, wydano: Uleaborskiej 150,000; Wazaskiej 100,000, i Kuopioskiej 95,000 tonn maki. Oprócz tego, zwiększone zostały roboty skarbowe przy kanałach i szluzach; wysygnowano 6,000 rs. dla osuszenia bagien w okolicy Pello, a 2,000 rs. w okolicy Percho; odroczone, a w części darowano rozmaite podatki i t. p. Finlandzcy nie dają się także wypędzić rządowi: wielu obywateli gubernji Niulandzkiej, jak np. hrabia Kreuz, fligel-adjutant Waden, hr. Aminow, Bjerjanheim, pułkownikowa Karamzin i inni, ofiarowali się z otwarciem w swych dobrach robót i daniem przytulku bardziej biednym.

Oprócz tego, dnia 14-go Października zawezwani byli do domu ryerskiego wszyscy mieszkanki Helsingforsu, dla uchwalenia środków celem zabezpieczenia kraju od dalszego szczenia się głodu i zaopatrzenia bezzwłocznie gubernji północnych w konieczne potrzeby. Rezultaty tej rady jeszcze nie są wiadome.

Podług obliczenia, uskutecznionego przez jedną z gazet miejscowych, *Suometar*, w północnej Finlandji, przedstawiają się rezultaty następne klęski głodu: w gubernji Uleaborskiej—osób, które zupełnie są bez chleba 88,596, zostających w nędzy 80,498; w gubernji Kuopioskiej—bez chleba 64,178, biednych 97,503, i w gubernji Wazaskiej—bez chleba 71,144, biednych 92,526; w gubernjach: Tawastuskiej i Sentmichelskiej, osób zupełnie bez chleba pozostałych nie ma, lecz biednych w pierwszej—11,667, a w drugiej—26,980. Tym sposobem, ogółem, w wyżej pomienionych guberniach można liczyć przez przybliżenie 222,918 osób, nie mających zupełnie żadnego środka do życia, a 308,724 w nędzy zostających. Do tego przytoczona gazeta dodaje, że ponieważ do pierwszej kategorii zaliczone są jedynie tylko parafie, o których stanowczo wiadomo, że znajdują się w stanie ostatecznej nędzy, przeto dodać do nich można jeszcze śmiało, z kategorii biednych 150,000. Liczba zatem bez chleba pozostałych, t. j. takich, którym grozi śmierć głodowa, dochodzi w północnej Finlandji do 370,000 ludzi.

Niedawno, piszą z Wazy—przybyła do nas pierwsza partja maki z Rosji. Na ten raz nie trzeba było przewozić jej do magazynów, gdyż wszystkie przedana została na brzegu, natychmiast po wyładowaniu, po 12 rs. za workę. W Petersburgu kupiono te makę po 8 do 9 rs. Zysk kupców obliczają na 10 procentów, a koszt przewoza na 2 rs. 50 kop. za workę. Kupcy Wazasy, zapytani przez gubernatora, dali niedawno odpowiedź, że dostawa maki z Petersburga, nawet na statkach żaglowych, nie może kosztować taniej jak 2 rs. za workę.

Gorliwy o dobro kraju rodzinnego czech, p. Jan Dobromil Arbeiter, obywatel miasta Pragi, którego staraniem miasto Tabor obowiazane jest założeniem w niem gimnazjum realnego, podarował temu nowemu zakładowi naukowemu cały swój, znaczny księgozbiór. Pomieniony dobroczynca był niedawno na uroczystości poświęcenia tego gimnazjum, przy której to sposobności miasto Tabor doręczyło mu dyplom obywatelstwa honorowego, a tameczne towarzystwo strzeleckie obralo go swym członkiem honorowym.

W Wiedniu dane było w teatrze Józef-sztadzkiem, 12-go b. m., drugie przedstawienie czeskie. Grana była tym razem komedja *Duch czasu*, która powiodła się nadzwyczaj dobrze. Artystom więcej pomocnymi byli amatorowie. Publiczność podobala się głównie gra panny Swobodowej, oraz pp. Rosy i Jezka.

Gazeta węgierska *Sürgöny* ogłasza pismo własnoręczne cesarza austriackiego do hr. Forgacza, kancelarza nadwornego węgierskiego, w którym żądane jest od tego ostatniego złożenie monarsze w jak najkrótszym czasie sprawozdania o węgierskim teatrze narodowym w Peszcie i muzeum narodowem tamże, tudzież wniosków najstosowniejszych co do podniesienia obu tych instytucji.

Narodni Listy donoszą, że sąd najwyższy w Pradze, na skutek rekursu prokuratora, nie zatwierdził wyroku wydanego przez sąd nie zatwierdził wyroku wydanego przez sąd krajowy przeciw kanonikowi Sztaule, redaktorowi czasopisma czeskiego *Pozor*. Ten ostatni sąd uznał był, jak wiadomo, kanonika Sztaule za zupełnie niewinnym. Obecnie zaś sąd najwyższy uznał tegoż kanonika Sztaule winnym przestępstwa naruszenia spokojności publicznej, i na zasadzie § 65 prawa karnego, skazał go na dwa miesiące więzienia w kajdankach i na karę pieniężną 1,000 zł. ren.—*Dalej Narodni Listy* donoszą, że ministerstwo policji udzieliło pozwolenie, ażeby kierunek i redakcja *Narodnich Listów*, powierzone znowu zostały Drowi Med. Gregorowi.

Drukarze i cecerzy w Sztutgardzie utworzyli towarzystwo pod nazwą „Gutenberga”, mające na celu dostarczanie uczniom drukarskim, wczorazni, oraz w dniu dzisiejszym

i świąteczne, ciepłego pokoju, utrzymania i nauki. W tym celu najęta została obszerna sala i założona mała biblioteka, z której korzystać może każdy członek opłacający miesięcznie 6 krajce, czyli rocznie 1 zł. ren. 6 krajce. Członkowi takich zepiśalo się już 190. 10-go b. m., na otwarcie tego zakładu, zgromadzili się wszyscy członkowie, przyczem miane były mowy.

Mormoni utworzyli teraz z części zajmowanej przez nich terytorjum Utah, nowy stan Deseret. Mianowali gubernatorem Brigham-Jounga, swego proroka, oraz wybrali senatorów i jednego reprezentanta do kongresu. Z drugiej strony kongres uchwalił prawo noszące wielozęstwo w mormonów, co koniecznie wywoła gwałtowne spory z Brigham-Joungiem, obroną tej właściwej mormonom instytucji, jeszcze od chwili, kiedy nad brzegami jeziora Słonego, nie myślał weale, iż zostanie gubernatorem stanu regularnie ukonstytuowanego w Związku amerykańskim. Spodziewają się wszakże, że p. Lincoln potrafi za pomocą układow skłonić mormonów do porzucenia tej instytucji sprzeczącej z chrześcijanizmem, bez użycia środków przymusowych, ponieważ mormoni są w laskach u rządu Waszyngtońskiego, jako okazujący stałą wierność dla Związku.

Krew bydłęca, uznana jest jako bardzo dobry nawóz. Dzienniki belgickie podają następujący sposób przechowywania jej w tym celu: wysusza się w piecu po chlebie dobrze sproszkowaną ziemię, poruszając ją od czasu do czasu gracz; do posiadanej ilości krwi bydłowej dodaje się cztery razy tyle ziemi w sposób powyższy wysuszonej, i przechowywa się to w starych pakach lub beczkach, w miejscu zabezpieczonym od deszczu, do użycia w chwili właściwej; 50 kilogramów (około 123 funtów) krwi, pomieszanej z odpowiednią ilością ziemi, równa się co do działania 72,000 kilogramom (około 17,812 funtów) nawozu końskiego.

Pomiędzy drzewami, które w ostatnich czasach w znacznej ilości zasadzono w prowincjach północno-zachodnich Indostanu i Pendzabie, zasługuje na uwagę chiniske drzewo lojowe (*stilingia sebifera*). W Chinach chodzą tu drzewa na wielką skalę, a zapewnają, że dochód z nich tak jest znaczny, iż wystarczyćby na opłacenie wszelkich podatków z okręgu Hong-Kong. Drzewo to rosnie i na gruntach mokrych i na piaskach i na stoczyskościach gór. Z ziarek z latwością otrzymuje się olej, którego w znacznej ilości używają w Chinach; z liści zaś doskonała farba czarna. Drzewo to jest twarde i długotrwałe, a bardzo dobrze przyjmuje się w Indiach wschodnich.

WIADOMOŚCI LITERACKIE.

Niedawno ukazał się z pod prasy w Warszawie pierwszy zeszyt dzieła wydanego nakładem księgarni Aleksandra Lewińskiego, pod napisem: *Historja literatury powszechnej*, przez Fr. Henryka Lewestama, Dra Filozofji, z epigrafem wziętym z pami de Staël: „Dans les periodes lumineuses, comme dans les siecles des ténébres, la marche graduelle de l'esprit humain, n'a point été interrompue.” Autor w przedmowie powiada, że w układaniu swego dzieła miał cel dwousty: podanie dorosłej, poświęcającej się naukom młodzieży, książki, która obznajmiając ją z arcytworami genjuszów, była wskazówką jak dalej pracować dla poznania literatury powszechnej, i powtóre z powodu braku w piśmiennictwie naszym tego rodzaju dzieł, podanie wykształconej publiczności, przewodnika do poznania literatury powszechnej. Dla dopięcia tego podwójnego celu w szczyplnych dosyć ramach dwutomowego dzieła, autor opowiadanie historyczno-krytyczne, zamierzył przeplatć ustępiami z najcenniejszych pisarzy, już to w przekładach dawniejszych lub własnych. Autor całe swe dzieło dzieli na cztery części: 1) Starożytność klasyczna i Wschodu mniej więcej do obecnej epoki; 2) Romańszczyznę; 3) piśmiennictwo plemion Germańskich, i 4) Światośzczyznę.

We wstępie autor oświadcza, że w ramy swej historii literatury, obejmie tylko wszystkie rodzaje Poezji, tego jednego wyniku uwydźwie narodowo-literackiego w ludach ucywilizowanych, oraz utwory Filozofji i Historjografji, wskazując związek historii politycznej z historją literatury, którą nazywa idealną historją ludzkości, w szerokiach zarysach przebiega całe dzieje narodów, akując w nich jak religia i wypadki polityczne oddziaływały na kształcenie się ducha ludzkiego. Ramy tego wspomnienia nie pozwalają nam podać nawet treści, ani tego szybkiego poglądu, określającego stanowisko autora, a tem bardziej rozumowanej treści pierwszego posytu, w którym zawiera się historia literatury Wschodu, a mianowicie Chinęzów, Indów, Persów czyli Gweroń, Hebrajczyków, Egipcjan, Fenicjan i Kartaginezów i rozpoczęta jest historia literatury Arabów. Znane uzdolnienie po temu autora, pozwala mieć nadzieję, iż tak ważny a tak mało u nas uprawiany przedmiot, będzie opracowany tak jak tego wymaga jego znaczenie; radzibyśmy tylko widzieć co najspieszniej następne zeszyty, a nawet koniec dzieła, bo dopiero w całości będzie miało prawdziwą doniosłość i wartość.

Dzienniki Petersburskie podają wiadomość, że redakcja *Gazety Siewiernaja Poczta*, na zawezwanie ministra spraw wewnętrznych, przyjął na siebie od początku Października r. b. znany literat rosyjski Jan Aleksandrowicz Gonczarow.

W *Birżewych Wiadomościach*, wychodzących w Petersburgu, wycytywujemy wiadomość, że komitet uczony ministerstwa dóbr państwa zaprojektował napisanie „Przewodnika nauk przyrodzonych, do użytku w szkołach wiejskich”. Przewodnik ten, powinien zawierać w sobie prosty i dostępny dla każdego włościanina czytać umiejącego wykład zjawisk fizycznych i praw natury. Za dzieło, które uznane zostanie za dośrodkującym wszelkim warunkom, naznaczony jest medal złoty wartości 300 rs., oraz nagroda pieniężna 2,000 rs. Ostateczny termin nadsyłania dzieł naznaczony jest na dzień 1-y Grudnia 1864 roku.

Drukiem i nakładem Pelara w Rzeszowie wyszła Pismowa przez Bronisława Trzaskowskiego. Autor trafia wstępnie do uwagi, żeby każdy pisał tylko o przedmiocie, który zna i umie; warunek ten najczęściej bywa pomijany przez pedagogów; do uczenia i prowadzenia młodzieży, każdy niedouczony żak czuje się uzdolnionym, a o najsłabszych kwestjach języka, częstokroć wyrokują tacy, co pierwszych jego zasad dobrze nie znają. Za dowód przytoczył autor Dostojne tłumaczenie Szepańskiego i mnóstwo gramatyk wychodzących w Warszawie i Wrocławiu, o których mówi, że autorowie ich tak mało zdają się troszczyć o pewniki, które uczeni europejscy na polu lingwistyki zdobyli i o sposób jakim je zdobyli, iż wydają się podobni do tego literata, który mieszkał w Poczdamie, i niewiedział o siedmioletniej wojnie. Co do postępowania autora nad prawidłami pisowni, zapowiadają one wyrozumiałą reformę, która może być trafną i uzasadnioną, lecz będzie miała do zwalczania potężnego przeciwnika, jakim jest zwyczaj.

Nowe pomnożone wydanie przysłów i zdań w języku serbo-łużyckim, zebranych przez p. Bunka, redaktora czasopisma towarzysza Matyję serbskiej (wychodzącego w Budyśynie), zasługuje na szczególnejsze uznanie. Zbiór ten, obejmujący 1,000 przysłów i zdań, ogłoszony został drukiem w Budyśynie.

Zbiór czeskich komedii i innych utworów dramatycznych (Komedie a hry) Mateusza Kopeckiego, wyszedł w Pradze tom szósty, obejmujący, oprócz dokończenia komedii Prochodzone ženy, następujące utwory: Roleko, rytirz slasky, obraz dramatyczny w trzech aktach; Rudolf a Libinka, takiż obraz w tyluż aktach; Valterus, obrazek dramatyczny w dwóch aktach; Naeszticia z miasta, obrazek komediowy w jednym akcie; Rytirz Vonomysl, dramat w 4-ach aktach. — Pozostałe utwory dramatyczne zmarłego Kopeckiego wyjdą w grudniu.

W Berlinie wydany został tom drugi i ostatni dzieła pod tytułem: Statistik des Zollvereins und nördlichen Deutschlands. Dzieło to wydane zostało przez Dra Jerzego Viebahn, prezesa rejencji Opolskiej, przy współpracownictwie pp. Dechen'a urzędnika z górnictwa, Bentnera i komisarza specjalnego, Marona nadleszczera, Jäger'a ogrodnika nadwornego i Beutnera II, asesora zarządu w Opolu. Jest to wielce szacowana praca, dokonana z nadzwyczajną troskliwością. Tom ten obejmuje: I. Ludność (dawne stosunki ludności, obecna jej organizacja, miejsca zamieszkania, własności fizyczne, ruch i moralne onej własności); II. Górnictwo, hutnictwo i dobywanie soli (rozległość, produkcja i jej wartość, oraz liczebność robotników); III. Uprawa gruntu (stosunki gospodarstwa wiejskiego, leśnictwo, sadownictwo i ogrodnictwo, rolnictwo, wydajność, gruntów, wartość gruntów i budynków, kredyt, ogólny majątek gruntowy).

Wyszła niedawno w Lipsku mitologia Greków i Rzymian przez H.W. Stoll'a, pod tytułem: Die Götter und Heroen des klassischen Alterthums. Populäre Mythologie der Griechen und Römer. Dzieło to, w dwóch tomach, z 42-ma ilustracjami, oparte zostało na dziełku tegoż autora: „Rys religii i mitologii Greków i Rzymian“ (Handbuch der Religion und Mythologie der Griechen und Römer), napisanem dla użytku gimnazjów niemieckich, z dołączeniem nowszych w tej gałęzi wiedzy badań i z przetranskrypcją onego dla użytku ukształconej publiczności.

Nakładem J. G. Cotta, w Sztutgardzie i Augsburgu, wyszło dzieło o prawach wydawnictwa, pod tytułem: Das Verlagsrecht mit Einschluss der Lehren von dem Verlagsvertrag und Nachdruck nach den geltenden deutschen und internationalen Rechten, mit besonderer Rücksicht auf die Gesetzgebungen von Oesterreich, Preussen, Bayern und Sachsen, systematisch dargestellt von Dr. Oscar Wächler.

0 skazaniu na koszt i ich obrachowaniu.

Zdaje się że art. 130 Kodeksu Postępowania Sądowego francuzkiego, stanowiąc w słowach: „wszelka strona przegrająca, będzie skazana na zapłacenie kosztów,“ chciał tylko zasadę dawnej ustawy (Ordonnance z 1667 r.) utwierdzić i wielu komentatorów kodeksu a szczególnie Briell i Thomine—Desmaures, tego samego po dziś dzień są zdania. Lecz prawodawca z r. 1806 upoważniając Sędziów do kompensowania kosztów, wprowadził nowość, która zdanie to wątpliwie uczyniła i najznakomitsze dziś powagi: Boncenne, Boitard i Chauveau utrzymują: że Sędzia skazania na koszt, bez formalnych wniosków stron wyrzec nie może.

Art. 480 Nr. 4 stanowi wprawdzie: że wyrok może być zaskarżony drogą restytucji w integralnym, jeśli przysądzone więcej niż było żądane. Lecz przeciw tej ogólnej zasadzie: ultra petita non iudicandum, walczą druga z wszechwładnej sprawiedliwości wypływająca, to jest: że ten kto zwyciężył żądanie lub opór niesłuszny strony przeciwniej, wynagrodzonym być winien. Żąd poszło przekonanie: że ta druga zasada ipso iure, to jest w wyrocznem postanowieniu prawa zastosowanie winno mieć powinna.

Zdanie to popiera Raymond Bordeaux *) utrzymując: że ciemność pod tym względem artykułu 130 nie ma niedogodności w praktyce przed Trybunałami, niesłychana jest bowiem rzeczą, aby Obróca strony zamieć domagania się zwrotu kosztów; lecz w sądach, w których strony osobiście bez asystencji Obrónców stawią, niedogodność jest znaczna. Codziennie widzieć można przed wydziałami spornymi Sądów Pokoju, strony, które same interes swój przekładają, sztuki zaś formułowania podług pewnych prawideł wniosków i potrzeby żądania skazania przeciwnika swojego na koszt, nie znają. Sędziowie w takim razie parci siłą okoliczności i potrzeba sprawiedliwości, albo zniewoleni są apytywać stronę wygrywającą, czyli ona donaga się swoich kosztów, albo też prościej pogwałcić art. 480, to jest ultra petita postawić, przysądzać koszt za urzędu. Pod *) Philosophie de la procédure civile 1857.

tym względem Kodeks postępowania niższym jest od Ordonnance civile 1667 r. i od prawa Rzymskiego. Pierwsza, której Kodeks postępowania jest tylko do pewnego stopnia przejęciem i pomnożeniem wydaniem w art. 1, Tyt. 31 stanowi: „Sędzia skazywać będzie na koszt z mojej tej ustawy“ i komentarzowie objaśnili: że skazanie według niej na moję samego prawa ma miejsce; że koszt ipso iure należą się; że Sędzia na takowe z urzędu bez wniosku strony skazywać winien (Conférences de Bornier T. I, str. 267). Także prawo Rzymskie sposobem wskazującym wyrokło: omnis litigator debet impensas (L. 1, Cod. de fructibus et litum expensis).

Lecz art. 131 Kodeksu postępowania dalej idzie, upoważnia bowiem do kompensaty kosztów w pewnej liczbie szczególnych przypadków, w których takową dawną jurysprudencej obok formalnego zakazu, Ordonnance z 1667 r. de facto tylko dopuszczała. Wprowadzenie tej nowej zasady zrodziło kwestję: czyli w przypadku, gdyby Sąd pominął wyrokowanie co do kosztów, strona wygrywająca mogłaby zmusić swojego przeciwnika do ich zapłacenia? (Chauveau sur Carré T. I, N. 556, str. 659). Zdanie twierdzące nie było wątpliwem pod powagą Ordonnance z 1667 r.; przeczące przeciwnie pod powagą Kodeksu postępowania przeważało; można bowiem przypuszczać, że Sędzia zachowując milczenie, rozumiał przez to postanowienie wzajemnej kompensaty. Kodeks postępowania przeto nie czyni tu zadostę tej naturalnej zasadzie, że strona mająca słusność żadnych kosztów do ponoszenia mieć nie powinna.

Dla zaradzenia tej niedostateczności i usunięcia wszelkich w tym przedmiocie wątpliwości, Raymond Bordeaux wniosł, że prawo te trzy wynikłości czyli modyfikacje obejmować powinno:

1) skazanie na koszt, ipso iure, przeciw stronie przegrającej stosować się mające, wyrokujące bowiem takowe z urzędu, postanowienie ultra petita nie ma już miejsca;

2) jednak kompensata kosztów dozwala się Sędziom w przypadkach prawem dozwolonych;

3) Każdy wyrok kosztu ustanowić winien. Nadto, dla zapewnienia tej zasadzie zupełnego zastosowania, uważa jeszcze potrzebnem dodać: że w sprawach, gdzie zaś wiara strony przegrającej jest oczywista, strona wygrywająca powinna nie tylko być zabezpieczoną od kosztów prawem oznaczonych, lecz także być w możności odzyskania drobniejszych ubocznych wydatków i honorariów swojego Obróncę, za pomocą żądania szkód i straconych korzyści. Bez tego strona z najsprawiedliwszą i zupełnie zwyciężającą sprawą w obliczu Trybunałów stawiąca, nie byłaby wynagrodzoną i stawała się do pewnego stopnia ofiarą pieniężną. Tymczasem w wyzycjach obecnych Trybunałów, żądanie szkód i straconych korzyści, zmierzające tylko do wynagrodzenia kosztów obrony prawem nieoznaczonych, nie daje pewności, że z pomysłnym skutkiem przyjęte będzie, skoro prawo nie czyni z niego formalnego przypadku.

Pod tym względem prawo Genewskie z r. 1819 dostarcza wiele zajmujących przedmiotów porównania z francuzkim Kodeksem postępowania. W ogólności prawodawca ten postawił w miejsce niepełnych artykułów tego ostatniego, szczególny Tytuł X „o Kosztach,“ uczynił prawdziwym w tym przedmiocie postęp. W szczególności art. 115 tego prawa przepisuje: że jeżeli kilka jest stron skazanych, kosztu rozdzielić się między nich, według głów. Kodeks postępowania francuzki przypadku tego nie przewidział i Trybunały w takim razie udawać się muszą do stosowania ogólnych zasad prawa cywilnego. Prawo Genewskie z art. 116 stanowi: że gdy będzie kilka stron skazanych z przyczyną gwałtu, podstepu lub zobowiązania solidarnego, kosztu na nich solidarnie zasądzone będą. Kodeks francuzki okoliczności te przemilcza i milczenie jego w tym względzie namnożyło kwestij. Art. 118 prawa Genewskiego stanowi kompensatę kosztów między stowarzyszonymi, czego także nie przewidział Kodeks francuzki.

Walczą tu jeszcze jeden w tym przedmiocie zarzut przeciw francuzkiemu Kodeksowi postępowania, zarzut jeden z najważniejszych co do skutków względem stron spór wiodących. Prawodawca jakoby starał się porzucić w różnych częściach swojego dzieła rozporządzenia dotyczące się kosztów, kiedy dopiero do Księgi V o Egzekucji Wyroków, dla wyszukania tytułu o obrachowaniu wydatków i kosztów udawać się trzeba. Art. 543 rozporządza w istocie: „Obrachowanie wydatków i kosztów w przedmiotach summarycznych będzie uskutecznione w wyroku takowe przysądżającym.“ A więc w sprawach, w których postępowanie sądowe jest najmniej kosztownem, prawodawca zatrudnia się wyrażnem postanowieniem, że kosztu w wyroku obrachowane będą. Przeciwnie w przedmiotach ordynaryjnych, to jest, gdy kosztu mogą dochodzić znakomitej cyfry, zajmować się niemi przestaje. Edykt z Siernia 1777 r. więcej nadawał rozciągliwości rozporządzeniu powyższego artykułu i ten pod tym względem wyższym był od Kodeksu postępowania. Co większa, z moję dekretu Rady z 28 Siernia 1717 r., nie powinno być zostawione miejsce próżne, dla taks na oryginalach wyroków przeznaczonych, pod karą 500 franków i zawieszenia w urzędzie. Tymczasem skutkiem nadużycia rozszerzonego dziś bardzo w wyrokach w przedmiotach summarycznych i dyscyplinarnych, w których wydatki powinny być na oryginalach wyroków obrachowane, miejsce dla tego obrachowania przeznaczone często bardzo próżne pozostaje aż do chwili, w której podobna się Obróncom żądać sporządzenia kopij urzędowej wyroku, kiedy właśnie należałoby, aby dla zupełności oryginalnych wyroków, obrachowanie kosztów przed podpisem Prezydującego w Sądzie i Pisarza zamieszczone na nich było, i Obróncę o tyleby tylko prawa do kosztów mieć powinni, o ileby takowe wyrzeczony było na audyencji publicznej. Dla tego zdaniem p. Raymond Bordeaux, rozporządzenia art. 543 i artykułów 762 i 766 powinny być zastosowane do wszystkich spraw bez wyjątku, jak to art. 219 Kodeksu postępowania przez Izby Sardyńskie r. 1853 uchwalonego, stanowi w słowa: „Każdy wy-

rok skazujący na koszt, zawierać będzie ich obrachowanie.“

Chodzi tu jeszcze w tej materji o środki, jakimi kosztu te w każdym stanie sprawy uczynić jawnymi dla stron i ułatwić Sędziom szybkie oneyże obrachowanie. Jeszcze w r. 1812 J. B. Selves w dziele:

„Tableau de désordres dans l'administration de la justice et des moyens d'y remédier“ str. 258 wyrokło: „Wskazywamy inny środek szczególny dla taksy kosztów, to jest: ażeby w miarę, jak takowe czynią się, stan ich do akt dołączony i równie jak w innych punktach procesu przez stronę przeciwną był monitorowany i aby Sędziowie takież sądzić, oceniać i w chwili wydania wyroku stanowiąc byli obowiązani. Wszystkoby przy rozpoznawaniu sprawy w tym samym czasie ukończone było, niezostawiając potrzeby wytaczania i sądenia nowego co do kosztów procesu.“ Środek ten zapewnia dokładny i czysty w każdym położeniu rachunek stron.

Hebert w dziele, La réforme administrative 1849 stron. 51, podaje także w tym względzie środek do wprowadzenia w praktyce podobny, któryby polegał na otwieraniu stanukozostów od rozpoczęcia procesu, zamiast takowy wntczas dopiero sporządzać, gdy wszystko już jest ukończone. Ten stan kosztów tworzyłby istotny dowód dla akt każdego procesu, przez wzajemną onego komunikację byłby otwartą dla każdej ze stron rachunkowością i wykazem kosztów każdego aktu w miarę jego spełnienia. Ważne żądanie skutki wymienia autor w słowach: „Strona prowadząca proces, mogłaby na każde żądanie, każdego dnia poznać ilość kosztów na jej rachunek, lub przeciw niej poczynionych i byłaby tym sposobem w stanie wstrzymać rujnującą ją częstokroć postępowanie, na które narzuca się, gdy jej upór nie jest naturalnie miarkowany wiadomością już istniejących kosztów. Każda taksa stałaby się sama przez się zawsze otwartą i wysokość kosztów jednego procesu, gdyby nawet lat dziesięć trwał w kilku chwilach wiadomą byłoby mogła. Pod tym względem Raymond Bordeaux jeszcze jedno prawo dodaje, które do rzędu przepisów zasadniczych podniesionem mieć chce, to jest: aby wszelkie akta postępowania obejmowały wzmiankę wyłożoną na nich kosztu. Twierdzi on, że ta zawiązanie przezorności w wykazywaniu kosztów, jest najlepszym przeciw nadużyciom środkiem, że należałoby takową od aktów woźnego (art. 67 kodeksu postępowania francuzkiego) do wszystkich akt Obrónców i Pisarzy rozciągnąć i wyrok powinnyby obejmować całość wszystkich kosztów. Tym sposobem nie można by zarzucić: że w zajętych sprawach czas dla taksy potrzebny sprzeciwia się obrachowaniu wydatków w samym wyroku; dla otrzymania bowiem całej cyfry kosztów nie byłoby już właściwie nic więcej do czynienia, jak tylko dodać cyfry szczegółowe u spodu każdego aktu postępowania wykazane. Należałoby nawet przepisać Obróncom żądającym przysądzenia sobie podjętych na rzecz strony kosztów: aby przygotowany oneyże wykaz z oświadczeniem, że były wyłożone, do zatwierdzenia dołączać.

Zasada przeto jawności wyroków, nie powinna być ulegać ograniczeniu do czasu rozwiązania ogólnej skargi, i takową należałoby rozciągnąć do wszystkich jej szczegółów, a tem samem i do oznaczenia kosztów każdego postępowania. Byłby to istotny środek położenia kresu nieustającemu zgorszeniu i wywiania ich z tajemnicy, którą się teraz osłaniać mogą.

N. K. Zaborowski.

Sprawozdanie z ruchu handlowego w Gdańsku za Maj i Czerwiec r. b.

W ciągu Maja i Czerwiec r. b. obroty handlowe nie były tak ożywione, jak się tego spodziewano po znacznych dowozach naszych głównych produktów, jakimi są zboże i drzewo. Odbył w tym miesiącu Maja ustal zupełnie, powiększył się zaś dopiero w ostatnim miesiącu. Brak odbytu na drzewo trwał przez dwa ostatnie miesiące, a stosownie do sprawozdań targów zagranicznych, i na przyszłość obiecywać sobie nie można żywego odbytu na tenże artykuł. Zaszła przeto ta niedogodność, że już na początku Lipca brak magazynów składowych na marwiej Wiele bardo dotkliwie czuć się dał, tak, że drzewo przybyłe z Polski zatrzymać musiało dopoty w Plehendorfskiej szluzie, dopóki dogodne miejsce nie znajdzie się. Interesanci, zwłaszcza ci, którzy trawę zbożem mają naladowane, są w skutek trwającej złej pogody, na znaczne straty wystawieni, i jeżeli przeto na przyszłość okoliczności tej, przez otworzenie nowych przystępów, zaradczem nie będzie, wówczas handel drzewem podupadnie.

I. Zboże i nasiona.

Po nadzwyczajnym ruchu, który się w końcu Kwietnia objawił, i po wyeksportowaniu wszystkich statków, tem większa nastąpiła na targu zbożowym cisza. Ceny zaczęły spadać i w skutek tego odbył dowozów przybywających był nader uciążliwy, a to dla tego, że wszystkie kraje miały wystarczające zapasy i widoki na dobre żniwa; nadto oczekiwano tak w Anglii jako też i w Holandji znacznego dowozu z morza Czarnego i z Ameryki; Francja zaś nawet mąkę do Anglii wysłała. Tak i stan stosunków handlowych utrzymał się do końca miesiąca Maja, a wielką ilość pszenicy, spławionej z Polski, musiano dla braku kupujących złożyć na spichrz. Ubytek w cenach wynosił wówczas około 50—60 guldenów na łuszcze wyborowej pszenicy, a 30 do 40 guldenów na średnich gatunkach.

Z początkiem Czerwiec nastąpiło dźwistę i zimne powietrze, które trwało do końca Czerwiec, i w całej Europie padło więcej deszczu, niżby żyćcy należało; jednakowoż nie uzalano, żeby taki stan powietrza jakiegobądź szkodliwie wpływu na zboże wywierał, tylko zbiory siana i kończyły ucierpiały tak bardo, że ani ilość, ani dobroć onych oczekiwaniami nie odpowiadały. Chęć do kupna, która była niedziła, znowa się znowu okazywała; spekulacje w skutek niepogody, rozpoczęły się wczesniej jak w innych latach, a ceny wszy-

stkich produktów poszły w górę w tym stosunku, w jakim poprzednio spadały, tak, iż można notować:

Table with 4 columns: Product, May, June, End of June. Rows include Pszenica, Kwiecia, Maja, Czerwiec.

Żyto poszło w ślad za pszenicą, doznało obniżenia 20 guldenów, a dziś stoi w tejże cenie jaka była przed dwoma miesiącami. Polskie żyto 58—59 sr. gr., krajowe 60 sr. gr. za 125 fun. wagi holenderskiej.

Jęczmień utrzymał się prawie zupełnie nominalnie, i dopiero wpływ złej pogody na paszę spowodował większe żądanie i podwyższenie o kilka srebr. groszy, tak, że obecnie placą za małe ziarno wagi 104—110 fun. holenderskich 40—45 sr. gr., a za duże, wagi 110—118 fun. holenderskich 44—47 sr. gr. W tem samym położeniu był też i groch, który z 53—55, poszedł w górę na 56—60 sr. gr., oraz owies, który przy szczytłych dowozach, placony był na miejscową konsumcję po 32 1/2 sr. gr. za 50 funtów wagi celnej; lepszych zaś gatunków nie było.

Jeżeli niepogody dotychczasowe zmniejszyły tylko widoki na dobre żniwa co do zboża, to inaczej się to miało po dojrzewaniu rzepaku, gdzie nadziejia otrzymania pięknych i suchych gatunków, kwalifikujących się do wywozu, zupełnie zawiedziona została, i dla tego nie na dostawę nie kupowano, tylko na potrzebę miejscową i olejarnie.

Prawdopodobnie ceny na 110 srebr. groszy ustają się, i dalszy bieg handlu tym produktem zawisły będzie od krajowych właścicieli olejarni, którzy obecnie znajdują się w miastach nad Wisłą położonych, oraz chętnie kupują i placą tam po 108 srebr. gr.

Table with 2 columns: Product, Price. Rows include Pszenica, pszenicy, 1,300 laszt. żyta, 650 laszt. jęczmienia, 120 laszt. owa, 1,000 laszt. grochu, 70 laszt. rzepaku.

II. Drzewo.

W miesiącach Maja i Czerwiec przybyło z góry rzeki 130,475 belek sosnowych i murlatów, 102,182 kraglaków, 21,043 podkładów, 8,400 polanek dębowych, 26,651 belek i materiału do budowy statków, 2,012 kóp klepek.

W tym czasie sprzedano: 13,821 belek sosnowych po cenie 6 do 12 sr. gr. za stopę kub. ang., 7,867 murlatów po 5 do 6 sr. gr. za stopę kub. ang., 1,313 kóp kraglaków po 138—840 talarów za kopę, 7,617 jodłowych belek po 4 1/2—5 sr. gr. za stopę kubiczną angielską, 3,194 belek dębowych i krzywek po 12—16 1/2 sr. gr. za stopę kubiczną francuzką, 175 kóp dębowych polanek po 1,360—1,400 tal. za kopę z koroną, 761 kóp klepek po 27 1/2—39 1/2 tal. za kopę, zwaną Piepe 1-go gatunku.

Wyprowadzono w tym samym czasie na morze: 92,777 sosnowych i jodłowych belek i murlatów, 227,654 kłobców (Sleepers et Sleeper Klütze), 121,081 belek i tarcie, 631 masztów i drzewa lukawatego, 12,181 dębowych belek, podkładów i krzywek, 15,474 dębowych polanek i tarcie, 4,909 kóp dębowych klepek, 1,401 wiązek drzewa lupianego, 709 kóp gwoździ okrętowych.

III. Towary kolonialne.

Obrot w miesiącach Maja i Czerwiec był mało ożywiony; przyczyną tego była wysokość cen wszystkich towarów kolonialnych; z tego powodu kupcy robili z wielką ostrożnością obroty handlowe, i zaopatrywali się tylko na bardo krótki czas. Wyjątek z tego czyniły te artykuły, które zależą od wojny amerykańskiej, a licząc na to, że wojna ta długo się jeszcze przeciągnie, wszczął się w Czerwiec nadzwyczajny popęd do spekulacji, w skutek czego cena bawelny Madras zwaney z 8 1/2 na 15 sr. gr. za funt, a żywicą z 4 1/2 na 7 1/2 tal. za centnar poskoczyły. Zapasy też tych produktów wyczerpane zostały w ciągu ostatnich czterech tygodni.

Kawy przywieziono: 4,506 belli i 96 beczek wagi 6,850 cent., zaś w tym samym czasie roku zeszłego przywieziono 11,944 cent.; odbył nie był znaczny, i wyrównał tylko konsumcję miejscowej. Zmiana w cenie nie nastąpiła od czasu ostatniego sprawozdania konsultatu.

Ryżu sprowadzono 2,275 belli i 12 beczek, wagi 4,170 cent., zaś w tym samym czasie roku zeszłego sprowadzono 3,336 cent. Odbył, szczególnie na posledniejsze gatunki, był zadowalniający, w skutek czego, jako też w skutek chęci do kupna dla ciągłych deszczów, ceny podniosły się z 7 1/2 na 10 sr. gr. na centnarze. Notują dzisiaj: Prima Arracam w dobrym gatunku 6 1/2 talarów, a secunda 5 1/2 tal. za centnar bez cla.

IV. Żegluga morska i frachty.

W Maju i Czerwiec nastąpiły tylko mało znaczące i przechodzące fluktuacje w interesach frachtowych. Okręta były poszukiwane do ładunku po cenach objętych ostatnim sprawozdaniem konsultatu. Udział statków parowych flag zagranicznych w eksporowaniu zboża, był bardo znaczny i tej okoliczności przypisywać można, że ceny frachtów, przy tak znacznym wywozie tych produktów, utrzymały się na niskiej stopie. Nadmienić tu wypada, iż statki parowe tylko mało znaczące podwyższenie w cenie frachtu osiągnąć mogły.

V. Śledzie.

Dowóz był, jak zwykle w tej porze roku, nie znaczny. Z Norwegji przybyły tylko pojedyncze, ze Szkoecji zaś i Szczecina małe ładunki, to ostatnie parowemi statkami. Odbył na śledzie zwane Grossberger był ożywiony po poprzednich cenach 6 1/2—6 3/4 tal. za upakowaną beczkę. Za oryginalnie upakowaną z bukowemi obręczami bez cla 5 1/2—5 1/2 tal.; z sosnowymi obręczami o 1/2 talara taniej. Przybyło z Norwegji 400 beczek tłustych śledzi sprzedano przez licytację.

Śledzie kupieckie duże po 6 tal., średnie po 5 talarów, średnie zaś nieocłone po 4 1/2, talarów za beczkę.

Sprowadzone śledzie tak zwane Mathies były posledniego gatunku, i sprzedawano je po 9—11 talarów za nieocłoną beczkę.

VI. Węgle kamienne i koks.

Obrot tych dwóch produktów był bardo w Maju i Czerwiec ożywiony; w tych dwóch miesiącach przybyło 79 statków naladowanych całkiem lub też częściowo węglami i koksem, które sprzedawano całemi ładunkami po cenach następujących:

1) Maszynowe Węgle kamienne po 13 do 15 funtów szterlingów.

2) Kowalskie oraz podwójnie przesiane orzechowe węgle po 11—12 funt. szter. za Keel (miara angielska do węgla) albo 8 Chalderon lub też 2 1/2 angielskich Ton's (Ton równa się 4 szeflom), bez cla, licząc w to fracht do Neufahrwasser lub Gdańska, stosownie do gatunku.

3) Na koks trudno było znaleźć kupca z powodu zapasów znajdujących się u konsumatorów, a ceny za cale pojedyncze ładunki były 9—10 funtów szterlingów za Keel lub 11 Tons bez cla, łącznie z frachtem do Gdańska lub Neufahrwasser. Ceny targowe w mniejszych partiach są następujące: 1) węgle maszynowe 14—17 talarów za laszt (równający się 72 szeflom); 2) kowalskie 12—13 tal. za laszt (równy 72 szeflom); 3) koks 13 do 14 tal. za laszt (równy 72 szeflom). Ceny takowe zależą od dobroci gatunku węgla lub koksu.

VII. Stare topione żelazo.

W maju i czerwiec przybyło od strony morza 13 ładunków starego topionego żelaza, które jeszcze przed nadejściem po 14 do 15 fl. za funt okrętowy sprzedane zostały.

VIII. Wyroby żelazne.

Artykuł ten był pozabawiony w maju i czerwiec wszelkiego życia; czyniono tylko małe pokupy, i to wyłącznie po bardo zniżonych cenach.

Ceny wyrobionego żelaza spadają ciągle, i pomimo że w ostatnich czasach można było cokolwiek taniej nabyć surowiec, jednakowoż obniżenie to nie jest w tym samym stosunku jak co do wyrobionego żelaza.

TEATRA W WARSZAWIE.

Teatr Rozmaitości. — Dziś w Piątek, d. 24 Października, komedia w 1-ym akcie z francuzkiego: „Zona która nienawidzi męża,“ odegrana przez pp. Stolpego, Palińskiego, Popiela, Rożańskiego, Micińskiego, Ostrowskiego, Prochackę, Chomińskiego, Adlera. — Komedia w 1-ym akcie, oryginalnie napisana przez Józefa Korzeniowskiego: „Doktor medycyny,“ odegrana przez pp. Kurcjuszową, Bodurkiewiczą, Macurowską, Żółkowskiego, Ostrowskiego, Prochackę, Chomanowskiego, Swiergocką, Damsego; oraz komedia ze śpiewem w 2ch aktach, oryginalnie napisana przez J. Korzeniowskiego, z muzyką J. Stefanięgo: „Okreżne,“ odegrana przez pp. Bakaloniczkę, Chomanowskiego, Stolpego, Kurcjuszową, Rakiewiczową, Damsego, Ładnowskiego, Dąbrowskiego, Pancykowskiego, Olszewską, Adlera.

Cena miejsc.

Table with 4 columns: Location, Price, Location, Price. Rows include Łoża i piętra, Kraszka, Kraszka w 4 pier., Kraszka w 4 dr. rz.

Jutro, w Sobotę, Wielki Teatr.—Marja Stuart.

Wyjechali z Warszawy.

Orłów Jenerał - Lejtant, pochodny Attaman pułków kozackich do Plocka, i Eger Jenerał-Major do Petersburga.

— W dniu wczorajszym, na targach odbywających się w urzędzie konsumcyjnym miasta Warszawy, placono za wiadro okowity próby 10 od rs. 1 kop. 9 1/2 do rs. 1 kop. 99, za garniec od kop. 63 1/2 do kop. 65.

KURS GIEŁDY WARSZAWSKIEJ.

z dnia 23 Października.

Table with 4 columns: Money, Bid, Offer, Bid, Offer. Rows include Pół-Imperyal Rosyjski, Dukaty Holenderskie, Obligacji Skar., Listy zastawne, Akcje Głównego Towarzystwa, Obligacji Wspólki Żeglugi Parowej, Akcje Drogii Żelaznej, Akcje Drogii Żel. Warsz.-Wied., Berlin, Gdańsk, Hamburg, Londyn, Moskwa, Petersburg, Paryż, Wiedeń.

Wartość kuponu bieżącego od obligacji Skar. kop. 25 1/2, „ od Listów Zastaw: III-go Okresu k. 20 1/2

KURSA TELEGRAFICZNE.

z Berlina z dn. 23 Października.

Table with 4 columns: Location, Bid, Offer, Bid, Offer. Rows include Śta Pożyczka Rosyjska, Obligacje Skarbowe, Listy zastawne, Bilety Banku Polskiego, Wiekło na Warszawę, Petersburg 3 tygodniowy, Londyn 3 miesięczny, Paryż 2, Hamburg 2, Wiedeń 2, Żyto na targu, na dostawę późniejszą, Renta 3%, Akcje kredytu rachmego.

OBWIESZCZENIA SĄDOWE I ADMINISTRACYJNE.

UWADOMIENIA.

(N. D. 5478) Komisja Rządowa Sprawiedliwości. Ogłasza iż nadesłany drogą urzędową akt zezwolenia...

(N. D. 4510) Sąd Kryminalny Gubernii Radomskiej. W zastosowaniu się do Najwyższego Ukazu z dnia 25 Kwietnia (7 Maja) 1860 r....

(N. D. 5165) Sąd Pokoju Okręgu Piłkowskiego. Podaje do powszechnej wiadomości iż w Sądzie...

OBWIESZCZENIA SPADKOWE.

(N. D. 5527) Pisarz Aktowy Królestwa Polskiego. Do ukończenia postępowania spadkowych: I. po Ruchli Akerman...

(N. D. 5524) Rejent Kancelarii Ziemiańskiej Gubernii Warszawskiej w Warszawie. Z powodu nastąpienia w d. 30 Września 1862 roku śmierci...

(N. D. 3785) Rejent Kancelarii Ziemiańskiej Gubernii Lubelskiej w Siedlecach. Z przyczyny nastąpienia śmierci: 1. Pauliny Kalkickiej...

(N. D. 3783) Rejent Kancelarii Ziemiańskiej Gubernii Plockiej. Z powodu śmierci: 1. Macieja Marchwickiego właściciela dóbr Brzeźna...

(N. D. 3785) Pisarz Sądu Pokoju Okręgu Radzkińskiego. Z powodu nastąpienia śmierci: 1. Antoniego Szubrowskiego...

OBWIESZCZENIA HYPOTECZNE.

(N. D. 5165) Sąd Pokoju Okręgu Piłkowskiego. Podaje do powszechnej wiadomości, iż w Sądzie...

swych sami osobie, bądź przez prawnie umocowanych...

(N. D. 5165) Sąd Pokoju Okręgu Piłkowskiego. Podaje do powszechnej wiadomości iż w Sądzie...

(N. D. 5165) Sąd Pokoju Okręgu Piłkowskiego. Podaje do powszechnej wiadomości, iż w Sądzie...

LIICYTACJE I SPRZEDAŻE PUBLICZNE.

(N. D. 5477) Komisja Rządowa Przychodów i Skarbu. Podaje do wiadomości osób interesowanych...

(N. D. 5477) Komisja Rządowa Przychodów i Skarbu. Podaje do wiadomości osób interesowanych, że w d. 23 Października...

(N. D. 5179) Rząd Gubernialny Warszawski. Ponieważ ogłoszona na dniu 24 Września (6 Października) r. b. licytacja...

(N. D. 5180) Rząd Gubernialny Warszawski. Ponieważ ogłoszona na dzień 11 (23) Października r. b. licytacja...

(N. D. 5177) Rząd Gubernialny Warszawski. Ponieważ ogłoszona na dzień 24 Września (6 Października) r. b. licytacja...

Października) r. b. licytacja w biurze Rządu Gubernialnego...

Października) r. b. licytacja w biurze Rządu Gubernialnego...

(N. D. 5178) Rząd Gubernialny Warszawski. Podaje do powszechnej wiadomości, iż w d. 25 Października...

(N. D. 5184) Naczelnik Powiatu Wieluńskiego. W dniu 23 Października (4 Listopada) r. b. o godzinie 11...

(N. D. 5185) Naczelnik Powiatu Wieluńskiego. W dniu 23 Października (4 Listopada) r. b. o godzinie 2-jej...

(N. D. 5185) Naczelnik Powiatu Wieluńskiego. W dniu 23 Października (4 Listopada) r. b. o godzinie 2-jej...

(N. D. 5180) Rząd Gubernialny Warszawski. Ponieważ ogłoszona na dzień 11 (23) Października r. b. licytacja...

(N. D. 5177) Rząd Gubernialny Warszawski. Ponieważ ogłoszona na dzień 24 Września (6 Października) r. b. licytacja...

świętynnych w Magistracie pomionionego miasta w godzinach biurowych...

(N. D. 5250) Rząd Gubernialny Radomski. W następstwie obwieszczenia swego z d. 28 Sierpnia (9 Września) r. b. Nr. 5335...

(N. D. 5368) Rząd Gubernialny Lubelski. Podaje do powszechnej wiadomości, iż w dniu 29 Października (10 Listopada) r. b. odbywać się będzie...

(N. D. 5184) Naczelnik Powiatu Wieluńskiego. W dniu 23 Października (4 Listopada) r. b. o godzinie 11...

(N. D. 5185) Naczelnik Powiatu Wieluńskiego. W dniu 23 Października (4 Listopada) r. b. o godzinie 2-jej...

(N. D. 5185) Naczelnik Powiatu Wieluńskiego. W dniu 23 Października (4 Listopada) r. b. o godzinie 2-jej...

(N. D. 5180) Rząd Gubernialny Warszawski. Ponieważ ogłoszona na dzień 11 (23) Października r. b. licytacja...

(N. D. 5177) Rząd Gubernialny Warszawski. Ponieważ ogłoszona na dzień 24 Września (6 Października) r. b. licytacja...

zgodzić się zechcą w terminie i miejscu jak wyżej zaopatrzony się w wadium...

(N. D. 5486) Rada Szczęśliwa Opiekunów Szpitala Dzieciątka Jezus. Podaje do wiadomości, że z powodu niedo-...

(N. D. 5522) Pisarz Trybunału Cywilnego Gubernii Warszawskiej w Warszawie. Stosownie do art. 682 K. P. S. wiadomo czyni...

(N. D. 5184) Naczelnik Powiatu Wieluńskiego. W dniu 23 Października (4 Listopada) r. b. o godzinie 11...

(N. D. 5185) Naczelnik Powiatu Wieluńskiego. W dniu 23 Października (4 Listopada) r. b. o godzinie 2-jej...

(N. D. 5185) Naczelnik Powiatu Wieluńskiego. W dniu 23 Października (4 Listopada) r. b. o godzinie 2-jej...

(N. D. 5180) Rząd Gubernialny Warszawski. Ponieważ ogłoszona na dzień 11 (23) Października r. b. licytacja...

(N. D. 5177) Rząd Gubernialny Warszawski. Ponieważ ogłoszona na dzień 24 Września (6 Października) r. b. licytacja...

chodzącej tej nieruchomości Nr. 1190, na czas od 1 Sierpnia n. s. 1863 r. do tego dnia 1864 r.

(N. D. 4921) Sąd Policji Poprawczej Powiatu Warszawskiego Wydziału I. Zapozywa Faustyna Jaworowskiemu lat 23 mającemu...

(N. D. 4624) Sąd Policji Poprawczej Wydziału I. Zapozywa Antoniego Karłowicza formala dworskiego...

(N. D. 4668) Sąd Poprawczy Wydziału Kasińskiego. Zapozywa Pawła Burkowskiemu dawniej aplikanta...

(N. D. 4669) Sąd Poprawczy Wydziału Kasińskiego. Zapozywa Teodora Więza poddanego pruskiego...

(N. D. 4620) Sąd Policji Poprawczej Wydziału Włocławskiego. Wzywa wszelkie władze tak cywilne jako i wojskowe...

(N. D. 4590) Sąd Policji Poprawczej Wydziału Pułtuskiego. Wzywa wszelkie władze nad bezpieczeństwem...

(N. D. 4589) Sąd Policji Poprawczej Wydziału Pułtuskiego. Wzywa wszelkie władze nad bezpieczeństwem...

ZAPOZYWY EDYKTALNE.

(N. D. 4921) Sąd Policji Poprawczej Powiatu Warszawskiego Wydziału I. Zapozywa Faustyna Jaworowskiemu lat 23 mającemu...

(N. D. 4624) Sąd Policji Poprawczej Wydziału I. Zapozywa Antoniego Karłowicza formala dworskiego...

(N. D. 4668) Sąd Poprawczy Wydziału Kasińskiego. Zapozywa Pawła Burkowskiemu dawniej aplikanta...

(N. D. 4669) Sąd Poprawczy Wydziału Kasińskiego. Zapozywa Teodora Więza poddanego pruskiego...

LISTY GOŃCZE.

(N. D. 4620) Sąd Policji Poprawczej Wydziału Włocławskiego. Wzywa wszelkie władze tak cywilne jako i wojskowe...

(N. D. 4590) Sąd Policji Poprawczej Wydziału Pułtuskiego. Wzywa wszelkie władze nad bezpieczeństwem...

(N. D. 4589) Sąd Policji Poprawczej Wydziału Pułtuskiego. Wzywa wszelkie władze nad bezpieczeństwem...